

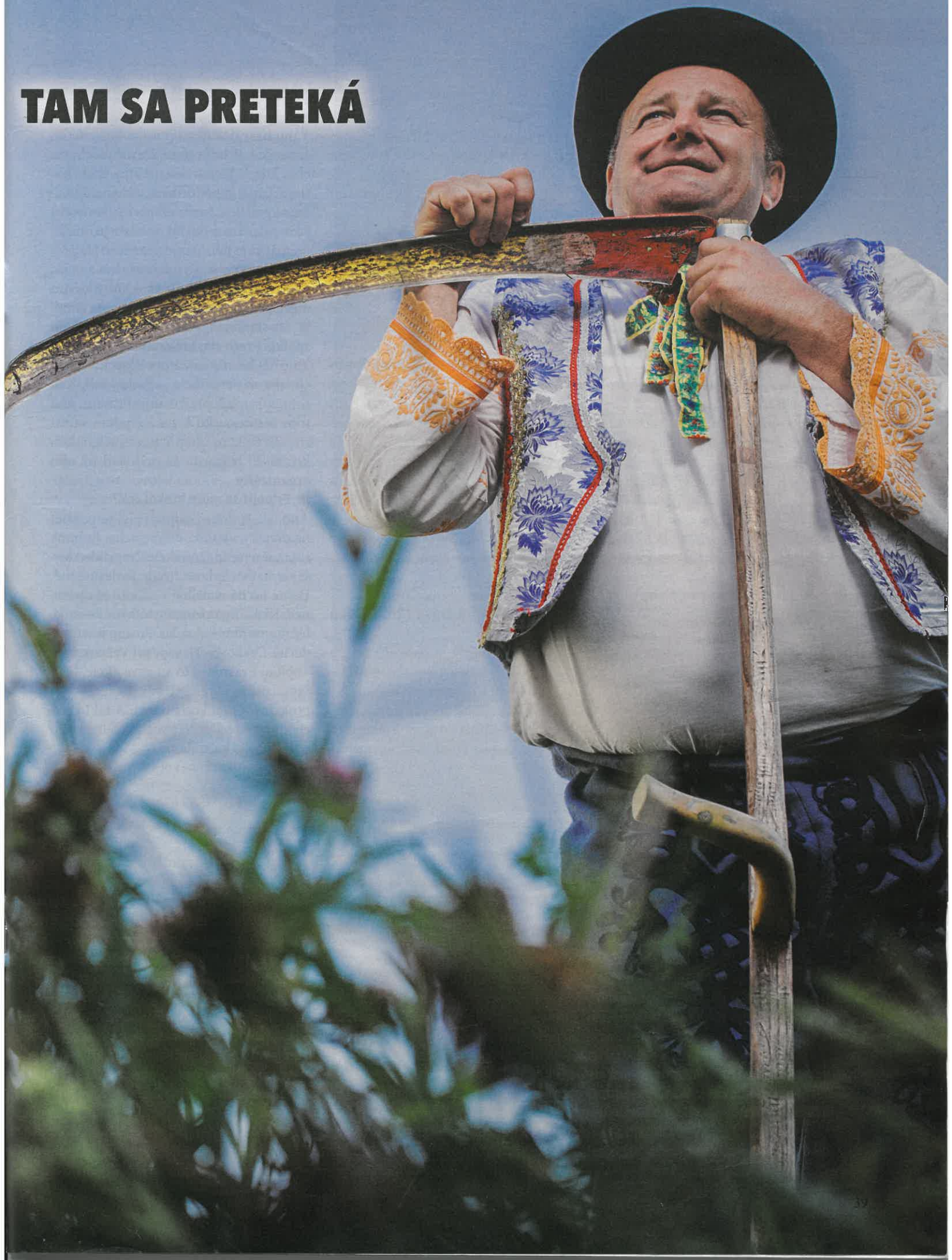
NA PRETEKOCH SA NEKOSÍ ŠTANDARDNE,

Kosa

ešte do šrotu nepatrí

Vidieť kosca, ako kosí, bolo v minulosti samozrejmosťou. Dnes je takýto pohľad pre mnohých pomaly spomienkou na pravek. Mladá generácia azda iba vďaka importovanému Halloweenu vie, ako kosa vyzerá. No ručné kosenie má svoje čaro, hoci je to namáhavá robota. „O pol piatej sú všetci v plátennom oblečení na svahu a je nádhera vidieť sedemdesiat koscov, ako kosia na lúkach,“ hovorí **MIROSLAV LEDECKÝ (56), ktorý je okrem iného aj staršinom Slovenského koseckého spolku. Prečo je lepšie kosiť klasickým spôsobom? Kto môže zorganizovať kosecké preteky? Ako sa dostal ku kominárom a čo má spoločné s Petrou Vlhovou?**

TAM SA PRETEKÁ

■ **Kedysi ľudia bežne kosili lúky kosami. Prečo sa už takto nekosí?**

Je moderná doba a teraz sú už také technické výdobytky, že nikomu ani nenapadne zohnať si kôsu, naklepať ju a kosiť. Jednoduchšie je naliať benzín do kosačky, mať akumulátorovú alebo dokonca robotickú kosačku. Kamarát mal takú, že to bol naprogramovaný robot a sám vyšiel z garáže zakaždým, keď uznal za vhodné, že treba kosiť. No nikto mu „nepovedal“, že sa v ten deň bude opekať, tak im večer vliezol do ohňa a roztavil sa.

■ **Ale sú miesta, ktoré sú neprístupné pre akékoľvek kosačky...**

Nedávno sme takéto kosenie organizovali v Slovenskom raji, kde sa zišlo okolo sedemdesiat koscov a za dva dni sme skosili asi päť a pol hektára. Sú to miesta, kam sa so strojom nedá vyjsť. Svahy, na ktorých rastú chránené rastliny, a tie si vyžadujú ručné kosenie, aby sa mohli rozrastať. Keby sme to tam nekosili, o pár rokov je tam les. Pokosená tráva sa vysuší a použije na kŕmenie.

■ **Dnes už málokto doma kosí, aby seno využil na kŕmenie...**

Napríklad ja. Som jediný občan Drahoviec, čo nielen kosí, ale aj doma suší. Chovám daniele, ovce a králiky. Pochádzam z východu, som tak zvyknutý.

■ **Ako ste sa ocitli v Drahovciach?**

Ako štrnásťročný som nasadol na vlak a šiel som sa učiť na Stredné odborné uč-

lište strojárské do Trenčína. Našiel som si priateľku z Drahoviec, tak som sem začal chodiť, až som tu zostal. Moja rodinná dedina mala dokonca s Drahovcami družbu.

„**V katastri máme lúky, ktoré kosíme ručne.**“

■ **Dalo by sa kosenie lúk nahradiť pastvou?**

Dalo. Ale dnes sa málo pasie, sú starosti s ľuďmi. Zvieratá totiž nemajú sviatočné dni, treba ich pásť každý deň. A ľudí je málo. Veď aj ja mám doma dvoj- až štvorstupňové zastupovanie, ak idem niekam preč. Funguje to tak, že ak nemôže rodina, nastúpia kamaráti. Dá sa to, hoci to nie je taká starostlivosť, akú si predstavujem. Je to neraz aj tak: Zajace žrali? Žrali. Dala si zajacom? Dala. Však si nemusela. Však som im ani nedala... (Smiech)

■ **Čo je lepšie pre trávu: kosa alebo kosačka?**

Kosačka určite nie, tá ju zožuje. To musí byť nakosené. Mám kamarátov pri Martine, ktorí majú urbáre, kúpili desať – pätnásť kráv, pasú po lúkach, po hájoch... V lete tam chodíme kosiť, pohrabú si to a majú krmivo na zimu. Kedysi sme pri

Váhu hrávali futbal, dnes je tam všetko zarastené. Pritom sú to úžasné plochy na chov kôz. V katastri máme lúky, ktoré kosíme ručne, dohodneme sa a ideme. Snažíme sa podchytiť mládež. Na majstrovstvách v kosení mám veľkú lúku, volám ju umelá, pretože tam bola nasadená tráva. Na pretekoch sa to pokosí, trávu usuším a mám ďalšiu na kŕmenie. Zvyšok lúky kosím mechanicky, zbalíkujem a mám na zimu.

■ **Ste staršiom v Slovenskom koseckom spolku. Prečo vlastne vznikol?**

Založili ho organizátori koseckých akcií, aby sa tieto akcie neprekrývali. Keď som sa pripojil pred ôsmimi rokmi, mal som šesťdesiatku kosu a chalani sa mi smiali, že kam idem s tou hračkárskou kosou. O rok som sa prihlásil už ako organizátor.

■ **Pripojiť sa môže ktokoľvek?**

Áno, ale je dobré najprv prísť sa pozrieť na preteky, ako to celé prebieha. Robíme súťažné a nesúťažné akcie. Napríklad kosenie na Šarišskom hrade je nesúťažné. Dáme ho na nedeľu a v sobotu si niekde neďaleko zorganizujeme súťažné kosenie. Už máme plný kalendár. Postup je jednoduchý. Drahovce, Hrušov pri Vranove nad Topľou, Prašník – to sú prvé akcie, lebo tam najskôr narastie tráva, a Cigel končí posledný – tam kosia otavu. A takto pochodíme po celom Slovensku podľa nášho schváleného kalendára.

Foto: TASR

◀ Na pretekoch kosia aj ženy a mnohé z nich konkurujú mužom.

■ Ako často bývajú preteky?

Počas sezóny ich máme na Slovensku každý týždeň. Tento rok som ja mal 1. mája a na druhý deň organizoval kolega. Termíny sú vopred naplánované, aby sme nechodili hore-dole po Slovensku. Hodnotenie máme ako na Formule 1. Ak chce byť niekto na konci sezóny majstrom Slovenska, musí chodiť na všetky a na každých pretekoch musí byť v prvej desiatke najlepších.

■ Čo je cena pre víťaza?

Dubová ohobľovaná doska. Bol som u kamaráta v stolárstve a zbadal som tam takú dosku. Poprosil som ho, aby mi ju ohobľoval, rozrezal na tri časti, nalakoval a povedal, koľko za to chce. Keď som mu hovoril, že to bude putovná trofej na majstrovstvá Slovenska v kosení, nechápal. Na každú dosku som vyrobil tabuľku, kde je názov trofeje, rok, kategória, obec a meno. Pre Drahovčanov mám ešte jednu - Majstra Drahoviec. Štyroch majstrov Slovenska vyhodnocujeme v Cígli hodinu po pretekoch. Ostatní dostanú diplomy. Preteky začali byť také populárne, že neraz príde aj sedemdesiat pretekárov, takže mám problém nachystať sedemdesiat políčok na kosenie.

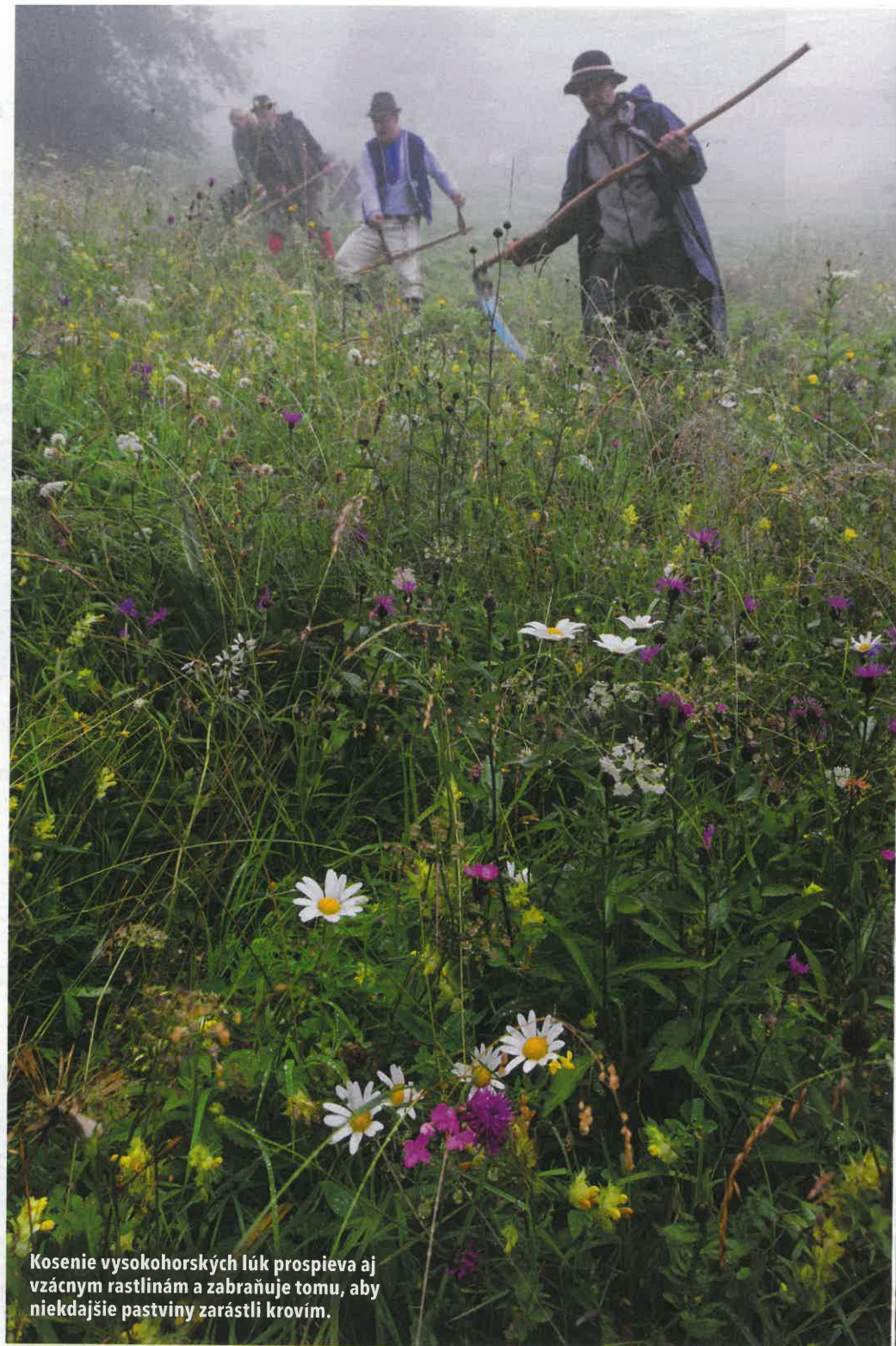
„Hodnotenie máme ako na Formule 1.“

■ Koľko koscov je teda ideálny počet?

Najlepšie je mať dvadsať pretekárov. Odpreteká sa a ideme do bufetu. Ak je ich sedemdesiat, musia kosiť po dvoch, aby sme všetko stihli. Pred pretekmi musím zapatriť zvieratá. Minule som si ráno svietil štvorkolkou na lúku a kosil som. Kamarát šiel z nočnej a pýtal sa ma, či kradnem na vlastnej lúke. Len som musel nakosiť a dať zvieratám do jaslí, aby mali čo žrať dva dni. Vrátim sa z pretekov a idem im nakosiť znova.

■ Ako sa správne kosí?

Grify je najlepšie pochytiť od starého gazdu. Raz k nám na preteky prišiel starý pán a povedal, že zle kosíme. Vraj by sme takto nevydržali kosiť celý deň. Vravím mu: Dedo, ale toto nie je celodenné kosenie, to sú preteky. Aj človek inak beží na sto metrov a na desať kilometrov. Na pretekoch sa nekosí štandardne, my tam pretekáme. V plnom nasadení, najväčší

Kosenie vysokohorských lúk prospieva aj vzácnym rastlinám a zabráňuje tomu, aby niekdajšie pastviny zarástli krovím.

zákos, aký existuje, ideme na maximálny výkon. Ale keď si kosím doma, je to úplná pohodička.

■ Ved' práve. A potom si každý myslí, že to vie, a keď vezme do rúk kosu, zapichne kosisko do zeme.

Na to sú dobré akcie, napríklad ako tá v Nolčove, tam sa kosia horské lúky so všetkým, čo k tomu patrí. V piatok je zraz, večer sa pri ohníčku opečie, zaspieva a navaria sa bryndzové halušky. O polnoci sa na hrebni zaspieva Na Kráľovej holi a ráno o štvrtej je budiček s trombitami.

O pol piatej sú všetci v plátennom oblečení na svahu a je nádhera vidieť sedemdesiat koscov, ako kosia na lúkach. Pokosí sa, hodí sa cigareta, štamperlíček, a kosíme ďalej.

■ Prečo sa najlepšie kosí za rosy? Je vtedy tráva mäkšia?

Je mäkšia, ohybnejšia, a lepšie sa kosí, ako keď je úplne sucho. Ani ja nemám problém vstať ráno o štvrtej a ísť kosiť. Spravím viac roboty s menšou námahou, ako keby som šiel kosiť o jednej poobede. To viem podľa môjho otca, do desiatej sme

◀ Kosecké preteky získavajú čoraz väčšiu popularitu.

súpravu som predal a kosu som nechal doma, nechcel som ju ani vidieť. A dnes obchodujem s kosami. (Smiech) Mám najdlhšiu kosu v Európe – má meter tridsaťpäť. Dá sa s ňou kosiť, ale je to kosa do sprievodu.

■ **Dcéru ste na kosenie naviedli, alebo ona sama chcela?**

Keď mala päť rokov, zobral som ju na preteky. Raz, dvakrát. Dal som jej malú kosu, nech si to vyskúša. Lenže to nebolo kosenie, ale okopávanie. Rok či dva bola sama, všetci jej dávali cukríky, lízanky. Stala sa majsterkou Slovenska. Potom pribudli ďalšie deti, dnes máme perfektnú kategóriu desiatich, dvanástich mladých koscov. Sú to deviataci. Je to taká dobrá partia, lebo kosenie nie je iba o kosení. Máme super barterový obchod. Ideme na Oravu, tam dostaneme čučoriedky, ovčí syr, korbáčiky, koláčiky. My nosíme marhule, broskyne, čerešne. Po Slovensku putujeme vždy nabalení. Tie decká spolu súťažia, debatujú, no sú dobré.

„Dá sa s ňou kosiť, ale je to kosa do sprievodu.“

■ **Okrem kosenia ste aj prezidentom Komory kominárov Slovenska. Ako ste sa dostali ku kominárčine?**

Roky rokúce som robil cechmajstra predstavenstva, takže som postúpil iba o level vyššie. Keď ma zvolili, povedal som, že si to viem predstaviť ako čestnú funkciu. Chcel som iba prezentovať komoru, ale to sa nedá. Stále niečo vybavujem.

■ **Boli ste aj klasickým kominárom?**

Keď sa plynofikovala obec, mal som živnosť klampiara. Vtedy bola taká doba, že kominár bol pán. Zavolať som do Komory kominárov Slovenska, že aj ja by som chcel byť kominárom. Šiel som na polročný re-kvalifikačný kurz a po čase mi ponúkli miesto v predstavenstve.

■ **Do toho všetkého ste ešte starosta Drahoviec. Ako to všetko stíhate?**

Deň má dvadsaťštyri hodín.

■ **Takže Drahovce majú kosenie zadarmo?**

(Smiech) Nie, my nestíhame. Minule sa ma jeden novinár pýtal, či vymetám v dedine komíny. Mám zastavenú živ-

pokosili a na hodinku si ľahli pod brezu, aby sme si podriemali. Potom sme zobrali hrable a buď pokosené porozhrabovali, aby to schlo, alebo šli poobracať včerajšie. Poobede sme šli na traktore domov najesť sa. Podvečer sme šli obracať a suché pohrabať a odviezť do stodoly. Na konci leta bola stodola doplná natlačená senom.

■ **Kosia aj ženy?**

Áno.

■ **A sú dobré?**

Niektoré kosia lepšie ako chlapi.

■ **Ako to potom berú chlapi?**

Nijako, normálne. Máme kategórie ženy a muži do šesťdesiat rokov, muž nad šesťdesiat rokov a deti do osemnástich rokov. Máme dve baby z Oravy, teraz sa nám ukazuje perfektná koskyňa z Lubiny, takže keby sme mali súťaž muž – žena, verím, že by porazili polovicu koscov.

■ **Je umením dobre nabrúsiť kosu?**

Sú kosci, čo kosu pichnú do zeme a takto brúsia, voľakto nevie brúsiť, tak len poťahuje. Ale treba pochopiť význam brúsenia,

aby, naopak, kosu nezatupil. Je to taká alchymia, aj ja, keď som ako šesťnásťročný kosil, neraz som chytil mravenisko alebo bodliak a už som musel brúsiť.

■ **Na čom sa kosa najviac otupí?**

Na kameni. Keď „chytíte“ kameň, ostrie sa trochu ohne a už treba kosu aj naklepať. Klepe sa, aj keď je kosa už málo tenká. Klepaním sa totiž natahuje. Musí byť ostrá ako žiletka, nenaklepanú tupú kosu nenabrúsite. Brúskou na nej ostrú hranu nespravíte, musíte vyklepať, zabrúsiť a udržiavať.

■ **Koľko ste mali rokov, keď ste prvýkrát držali v ruke kosu?**

Trinášť-štrnásť.

■ **To vás teda vaša dcéra dobre predbehla...**

Ale ona nemala pri kosení taký pocit, aký som mal ja. Keď môj otec zistil, že robím kosecké preteky, povedal mi, že nechápe moju činnosť. Ako mladý som nechcel kosiť. Keď som sa ženíl do Drahoviec, bol som inštruktor lyžovania. Lyžiarsku

▲ Miroslav Ledecký (vpravo) je šéfom fanklubu Petry Vlhovej (v strede).

► Dvaja prezidenti. Hlava štátu Zuzana Čaputová a hlava Komory kominárov Slovenska Miroslav Ledecký.

nosť, takže s kominárčinou momentálne nepodnikám.

■ **Ste aj veľký športový fanúšik. Čo je vašou srdcovkou?**

Šéfujem fanklubu Petry Vlhovej. Máloktoľto človek zažíva to, čo zažívam ja, a neskutočne si to vážim. Zabíja to síce čas, be-

rie to financie, ale som veľmi rád s ľuďmi, a keď som v blízkosti cieľa s jej rodičmi, keď vyhrá, to všetko sú úžasné pocity. Aj pred pretekmi máme taký zvláštny rituál: tatko s mamkou sa rozdelia, „fandia“ totiž samostatne, vždy si capneme. Užívam si to, je to pre mňa veľká pocta.

■ **Pred štyrmi rokmi ste prežili kómu. Čo sa vtedy stalo?**

Nerád na to spomínam, mal som autonehodu neďaleko Drahoviec. V prvom momente som si myslel, že to uhrám. Spoznačného auta oproti mne vyletela dodávka do protismeru, a aby som predišiel čelnej zrážke, vyhol som sa, chytil som krajinu. Ešte šťastie, že nešlo nič oproti. Smola bola v tom, že som padol nabok a strechou auta som omotal orech. Pamätám si, ako som vyšiel z auta a policajti mi dávali fúkať. Potom som sa prebral až v nemocnici. Bol pri mne anjel strážny.

■ **Čo všetko vám bolo?**

Všetko. Mal som asi trinásť zlomenín. Rebrá, stavce, kľúčnu kosť, prepichnuté pľúca, odtrhnutú slezinu... V Piešťanoch som sa im nezmesčil do ich drahého cétečka, previezli ma do Trnavy. Museli ma niekoľkokrát operovať. Dva týždne som bol v umelom spánku na ARO, mal som vysoké teploty, v dedine ma už pochovávali. Keď som už bol na JIS-ke (*jednotka intenzívnej starostlivosti – pozn. red.*), spravili mi sonografiu a potom spoza pľúc vytiahli dva litre zrazenej krvi. Dodnes mám problém s dýchaním. Kedysi som šliapal ako lama, no nedávno sme boli v Gruzínsku a zistil som, že už to nie je ono.

■ **Snívalo sa vám niečo v umelom spánku?**

Keď som sa prebral, prišla ma primárka skritizovať, že som bol jeden z extrém-

V čase našej návštevy práve kosil školský dvor.

MIROSLAV LEDECKÝ (56)

starosta Drahoviec

Absolvoval SOU strojárske v Trenčíne.

Pracoval v TOS v Trenčíne, ako majster odborného výcviku v Spišskej Novej Vsi, majster výroby v Chirane Piešťany, majster výroby a montáže v Kovovýrobe Piešťany a ako živnostník.

Už druhý rok je starostom Drahoviec, ôsmy rok je staršinom Slovenského koseckého spolku, od roku 2019 prezidentom Slovenskej komory kominárov a tiež je šéfom fanklubu lyžiarky Petry Vlhovej.

Organizuje majstrovstvá Slovenska v kosení a ďalšie kosecké akcie a je nadšený cestovateľ.

Jeho dcéra Ella (16) a manželka Vierka sú majsterkami Slovenska v kosení.

nych pacientov. Na ARO ma museli pripútať, a pritom som bol dolámaný. V spánku som si uvedomoval, že som v nemocnici, nemohol som dýchať, myslel som si, že mi odpojili prístroje. Sny boli zaujímavé. Bol som na tenisovom turnaji na komentátorskom stanovišti a reportéri víтали moju mamu. Trápil som sa, že kto jej vysvetlí, čo je to 15:0, 30:0. Alebo že primárka

otvárala hotel a vliekli ma tam na posteli a družičky nás obsluhovali. Otvárala sa tam sauna, v ktorej bol hokejový zápas. Bol tam aj Miro Hlinka a Paľo Demitra, moji kamaráti. Bol som rád, že ich vidím, ale nechápal som to.

■ **Ako dlho trvalo, kým ste sa vrátili do bežného života?**

Rok. Schudol som tridsať kíľ. Učil som sa odznova chodiť, zaľal som sa a povedal som si, že to dokážem. Stále som sa snažil hýbať, aspoň som na posteli dvíhal nohy. Keď ma previezli domov, v obývačke som mal polohovateľnú posteľ. Bola totiž Tour de France. Keď som šiel sám na záchod, bral som to ako veľký úspech. Snažil som sa dať čo najskôr do poriadku a dokázal som to! Všetko som hodil za hlavu, bol som rád, že žijem.

■ **Máte nejaký sen?**

Veľmi by som chcel navštíviť Antarktídu. Keď som staval dom a smrdel som korunou, mal som sen: raz sa okúpať v mori. Keď sa mi to splnilo, povedal som si, že urobím všetko pre to, aby sa to často opakovalo. Odvtedy som zažil veľa morí, vždy mám zvyk vstúpiť aspoň po členky do vody. Keď som bol v Nórsku na MS

„Všetko som hodil za hlavu, bol som rád, že žijem.“

v klasickom lyžovaní a Nórovi som povedal, že sa musím vyzuť a vojsť do vody, lebo som v ich mori ešte nebol, smial sa, že treba prísť v lete. Bolo to komické, lebo viem iba rusky, anglicky nie, dohováram sa rukami-nohami. Alebo vždy sa pripojím k partii, kde niekto rozpráva anglicky. Lenže potom sa medzi nimi cítim ako piate koleso na voze, ale už som si zvykol. Takto som navštívil Venezuelu. Spal som v pralese a na stolovej hore, kúpал som sa pod najväčším vodopádom.

■ **Kam sa chystáte najbližšie?**

V septembri do Arménska. A mám obľúbenú dedinku na ostrove Zanzibar, ktorú navštevujem každý rok.

■ **Čo všetko ste mohli urobiť namiesto tohto rozhovoru?**

Nič. Mal som naplánovaný rozhovor s vami. (Smiech)

Dan Himič

